І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740

— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5837

РІК LXXII. Ч. 99. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 27-го ТРАВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 27, 1965 No. 99. VOL. LXXII

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 26 травня 1965 року

В АМЕРИЦІ

СЕНАТ 25-го ТРАВНЯ БІЛЬШІСТЮ 70 ДО 30-ох ГОЛОСІВ ОБМЕЖИВ ДИСКУСІЮ НАД ПРОЄКТОМ ПРО ВИБОРЧІ ПРАВА. Після цього рішення кождий сенатор зможе промовляти тільки одну годину. Досі південні сенатори вели обструкцію і вже 24 дні дебатували над немилим їм законом, стараючися не допустити до його схвалення. За обмеження дискусії голосували 47 демократів і 23 республіканці, проти був 21 демократ і 9 республіканців. Обмеження дискусії в Сенаті вирішено в 1917 році. Воно можливе тоді, коли дві треті присутніх сенаторів є „за" обмеження. Досі таке обмеження було тільки 7 разів, що свідчить про те, що Сенат не радо користає з регуляміну, який дозволяє обмежувати дебати в повній Палаті.

ПАЛАТА 25-го ТРАВНЯ СХВАЛИЛА $3,367,000,000 НА ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ БІЛЬШІСТЮ 249 ДО 148 ГОЛОСІВ. Ця сума є тільки на $12,700,000 менша від тієї, якої жадав президент Джансон. Цей законопроєкт переслали до Сенату. За схвалення голосували 205 демократів і 44 республіканці, а проти висловились 86 республіканців і 62 демократи. Противники допомоги закордонові ставили численні поправки до урядового законопроєкту, проурядова більшість їх відкинула. Опозиція втратила підтримку тому, що в Комісії Закордонних Справ прийнято поправку, щоб не діставали допомоги ті держави, де відбуваються демонстрації проти американської амбасади.

БЕЗВИХІДЬ В ТОМУ ПОЛІТИЧНОМУ СТАНОВИЩІ, ЩО ЗАІСНУВАЛО В ДОМІНІКАНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ, бо ніяк не можна привести до того, щоб обидві сторони погодилися в справі тимчасового уряду, який урядував би так довго, поки не можна б перевести виборів нового президента. Про сліпий кут в переговорах свідчить те, що особистий представник президента Джансона МекДжордж Банді виїхав із Домініки. Тепер переговори веде представник Ради Організації Американських Держав. Поважним кандидатом на тимчасового президента був Антоніо Гузман Сільвестре, але його становище послабло, коли почали говорити про непорядок в банку, директором якого він був.

БОЇ У В'ЄТНАМІ ТА КРИЗА В ДОМІНІЦІ ВИМАГАЮТЬ БІЛЬШЕ ВІЙСЬКА, ГРОШЕЙ ТА ЗБРОЇ, як передбачалося в бюджеті на цей фінансовий рік, що кінчається 30-го червня 1965 року. Недавно Конгрес схвалив $700 мільйонів, які навіть не вистачать на цей фінансовий рік. Але, покищо, не видко кінця тих воєнних операцій, що ведуться у В'єтнамі. Також домініканська криза вимагатиме дальших фондів і зброї. В бюджет 1966 року мають вставити відповідну суму на видатки у зв'язку з подіями у В'єтнамі і Домініканській Республіці. Фльота й армія мають ще клопоти з моряками та вояками.

УРЯД ЗІБРАВ НА $1.5 БІЛЬЙОНА БІЛЬШЕ ПОДАТКІВ, ЯК ПЕРЕДБАЧАЛОСЯ, і економісти-фахівці стараються з'ясувати причину цього явища. Цей збільшений податок зібрано від індивідуальних платників податків, а не від корпорацій. З цього виходить, що особисті прибутки американців збільшилися в 1964-му році на $7 або $8 більйонів більше ніж передбачалося. Дальший внесок такий, що зменшення прибуткових податків в 1964-му році спричинило зріст економіки не на $27 більйонів, а на $7 більйонів до $8 більйонів більше, це значить на $34 або $35 більйонів.

ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ЗАБОРГУВАННЯ ПРИ КІНЦІ 1964-го РОКУ СТАНОВИЛО $1,172,000,000,000, на $76,000,000,000 більше, як при кінці 1963-го року, — як про це повідомляє Департамент Торгівлі. Збільшення заборгування в 1964-му році було майже таке саме, як в 1963 році.

У СВІТІ

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ШАРЛЬ ДЕ ҐОЛЛЬ ПРИЇДЕ до столиці Німецької Федеративної Республіки Бонну 11 червня ц. р. на дводенну ділову візиту. В цьому тижні був у Бонні французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль для підготови тієї візити свого шефа. Французько-німецькі взаємини знову дуже напружені внаслідок антиамериканської і просовєтської політики де Голля.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГЕОРҐ ПАПАНДРЕУ ВІДКЛАВ свою заповіджену подорож до Москви, розгніваний на совєтського міністра Андрея Громика, який, перебуваючи цього тижня з візитою в Анкарі, заявився за коаліційний греко-турецький уряд на Кіпрі. Греція заступає концепцію приєднання Кіпру до Греції з запевненням автономії туркам.

В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ БУЛО НА 1-го СІЧНЯ Ц. Р. 10,811.433 членів компартії і 946.726 „кандидатів". Всього населення в СССР є 229,100.000. Робітники становлять 45.3% партійців, жінки 20%. В детальній офіційній статистиці не сказано найголовнішого: скільки членів партії це безідейні кар'єристи, скільки між ними звичайних пристосуванців та скільки апаратчиків-галапасів.

БРИТАНІЯ ПЕРЕХОДИТЬ НА МЕТРИЧНУ СИСТЕМУ, себто — замість цалів, стіп, ярдів і миль віддаль буде рахуватися на центиметри, метри і кілометри. Ґрами і кільо заступлять унції і фунти, а плини будуть мірятись літрами, а не пайнтами й ґальонами. Але перехід на метричну систему буде відбуватись ступнево, впродовж 10-ох років.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ 4 АМЕРИКАНСЬКІ ДЖЕТИ ПОМИЛКОВО БОМБАРДУВАЛИ позиції державного південно-в'єтнамського війська. Щасливо, не було вбитих, а тільки кілька вояків були поранені й було понищене військове майно. Ці джети відбились від курсу, а що згадані позиції були зараз на південь від 17-ої кордонної паралелі, їх вони взяли за ворожі. Водночас відбувалось бомбардування різних північно-в'єтнамських об'єктів. Число американських військ має бути, за газетними твердженнями, знову збільшене — до 60.000, а навіть більше.

КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА II ЗАКІНЧУЄ СВОЇ ВІДВІДИНИ у Західній Німеччині об'їздом Надренії. Вона була в Кельні (Кольонії), де знову приймали її з великими парадами. Відтіль поїхала до вугільної округи Порур'я, де вітали її німецькі робітники.

НЕМА ПОЗНАК, ЩОБ СОВЄТИ ПРИГОТОВЛЯЛИСЬ ДО АТОМОВОЇ ВІЙНИ — стверджує речник Державного Департаменту, нав'язуючи до ревеляцій клівлендського мільйонера Сайруса Ітона про його півторагодинну розмову з совєтським прем'єром Алексеєм Косиґіном, коли-то Косиґін мав заповідати війну проти Америки з приводу Північного В'єтнаму.

В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ ПОЗБАВЛЕНО ЧЛЕНСТВА В КОМПАРТІЇ колишнього „міністра державної безпеки", себто насправді шефа всього поліційного апарату, генерала Івана Єрова, який після розстріляння Лаврентія Берії в 1953 році став насправді наймогутнішою фігурою в совєтському партійно-державному апараті. З міністерства поліції перекинули його до військового командування, а після того на якесь підрядне становище на провінції. Єров має тепер 60 літ.

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ МЕДАЛЯ І ГРАМОТА ДЛЯ ДВАЙТА Д. АЙЗЕНҐАВЕРА

Двайт Д. Айзенгавер, 34-ий Президент З'єднаних Держав Америки, який в 1960-му році підписав схвалений Конґресом ЗДА законопроєкт-резолюцію про побудову пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі у Вашинґтоні та який в червні 1964-го року цей пам'ятник відкрив у приявності 100-тисячної маси народу, одержав з рук уповноважених представників два найвищі Шевченківські відзначення: медалю Наукового Т-ва ім. Шевченка та Пропам'ятну Грамоту Комітету Пам'ятника Шевченкові. Оба ці відзначення вручено Д. Д. Айзенгаверові в четвер, 20-го травня ц.р. На фото: Двайт Д. Айзенгавер в товаристві голови НТШ проф. Романа Смаль-Стоцького та екзекутивного директора КПШ Иосипа Лисогора після церемонії вручення відзначень в готелі Валдорф Асторія в Ню Йорку.

Урочиста академія на пошану Кардинала Йосифа Сліпого відбудеться в Клівленді

Клівленд, Огайо. — Дня 30 травня 1965 р. відбудеться тут в авдиторії Парма Сініор Гай Скул о год. 6:30 вечером Святкова академія в честь кардинала Йосифа Сліпого. Це свято підготовляє Діловий Комітет під почесним протекторатом деканату Української Католицької Церкви в Огайо. До почесного Комітету, що його очолює о. монсіньйор Дмитро Гресько, входять пароxи Української Католицької Церкви в Огайо й низка визначних громадян. Діловий комітет свята працює в такому складі: д-р Зенон Винницький — голова, п-і Емілія Воляник — заступник голови, мґр. Адам Вовк і п-і Софія Мельник- Бура — секретарі, Василь Ільчишин — фінансовий референт, та інж. Григор Бобків, п-і Ольга Городиська, інж. Вілліям Мураль, Тарас Шмаґала, мґр Богдан Футей та Михайло Яремко — члени.

Мистецьким керівником буде проф. Яр. Барнич. Головні доповіді в програмі свята виголосять в українській мові — д-р Григор Лужницький — професор Пенсильвенського університету у Філядельфії, а в англійській мові — п-і Марія Бек — член міської Ради м. Дітройту. У мистецькій програмі візьмуть участь: Марта Кокольська, сопрано, солістка Міської Опери Ню Йорку, якій акомпаніюватиме на фортепіяні Галя Клим, Ірина Дубас — мистецтво слова, збірний хор Клівленду у супроводі філармонійної оркестри під батутою Ярослава Барнича та Василь Мельничин — соліст-тенор.

В Торонті відбудуться Ювілейні Дні в 75-річчя виходу львівського „Дзвінка"

Торонто. — Заходами Об'єднання Працівників Дитячої літератури ім. Л. Глібова відбудуться тут 29 і 30 травня 1965 р. в залях Інституту св. Володимира, 651 Спадайна Евню, Ювілейні Дні для вшанування 75-ліття появи львівського дитячого журналу „Дзвінка". В суботу 29 травня 1965 — о год. 9 рано відбудеться письменницько-педагогічна Студійна Конференція з доповідями: Письменник Роман Завадович: Дитяча література — передумова збереження рідної мови на еміґрації, письменниця Леся Храплива: Позалітературні проблеми нашої дитячої літератури, мистецтвознавець д-р Богдан Стебельський: Мистецтво дитини і для дитини. О год. 3:30 відбудуться Загальні Збори ОПДЛ з участю дійсних членів і членів-прихильників ОПДЛ, год. 6-та — спільна вечеря членів ОПДЛ і громадянства і в год. 8-ій Авторський Вечір — зустріч письменників з громадянством і вручення грамот фундаторам дитячої літератури. В неділю, дня 30 травня — о год. 3:30 по пол. відбудеться Зустріч письменників з дітьми і молоддю рідних шкіл та молодечих Організацій. В часі Ювілейних Днів відбуватиметься в цьому ж приміщенні Мистецька виставка книжкової графіки — ілюстрацій дитячої книжки під кермою мистця П. Сидоренка і Ярмарок Книжки з автографами авторів.

Українська Централя в Нюарку стає зародком Народного Дому

Нюарк (Іван Галій). — В неділю 23-го травня 1965 р. о год. 6-ій вечора в приміщенні Української Централі відбулося громадське віче в справі будови Народного Дому. Зборами провадила президія в кладі: проф. д-р Осип Андрушків — голова, ред. Василь Пасічняк — містоголова і Володимир Мартинець — секретар. До почесної президії запрошені були о. Дмитро Лаптута, парох церкви св. Івана Хрестителя, і о. Артемій Селепина, парох Святотроїцької церкви. Д-р Володимир Гук, голова Координаційної Комісії, звітував про перебіг і результати переговорів поміж Українською Централею і „Чорноморською Січею". Інж. Микола Семанишин, голова Української Централі, з'ясовував можливості будови Народного Дому і становище Української Централі до його побудови. Після цих двох звітувань відкрито дискусію, в якій приймало участь 21 особа. Рішено розпочати збирання фондів на будову Народного Дому через викуп уділів в Українській Централі, або складати пожертви для уповноважених збірщиків, які відвідають кожну родину в Нюарку та Ірвінгтоні. Прочитано листу осіб, які вже зложили або здеклярували свої уділи для будови Народного Дому, ще перед офіційним відкриттям збірки. Очевидно, що українські професіоналісти і підприємці були одні з перших, що вже деклярували поважніші суми грошей на цю преважливу ціль. Громадське віче вибрало шістьох визначних громадян, які увійдуть у склад Дирекції Української Централі для керівництва будови Народного Дому: пані Анна Настюк, проф. д-р Осип Андрушків, д-р Степан Ворох, проф. Михайло Цяпка, д-р Тарас Шеґедин і д-р Володимир Гук. На вічу було біля 200 осіб. Віче відкрив молитвою о. Д. Лаптута, парох Української Католицької Церкви, а о. А. Селепина, парох Української Православної Церкви, молитвою закрив цю громадську нараду.

Політична ситуація в Домініканській Республіці не прояснюється

Санто Домінґо. — 25 травня в політичній ситуації запанував сліпий завулок, з якого тяжко вийти тим всім чинникам, які стараються замирити повстанців полковника Камаля Деня із генералом Імбертом Баррерасом, який очолює збройні сили військово - цивільної хунти. Досі була надія, що колишній міністер в уряді скиненого в 1964-му році президента Хуана Боша — Антоніо Гузман стане тимчасовим президентом та у відповідному часі переведе вибори нового президента. В цьому напрямі діяв особистий представник президента Джансона МекДжордж Банді. Але він 25-го травня виїхав із Домініки. У вашинґтонських політичних колах твердять, що ЗДА не підтримують вже плянів Банді, бо Ґузман мав допуститися неправильностей в банку, директором якого він був. Генерал Баррерас був і є проти Ґузмана. Тепер переговори Ґузмана. Тепер переговори провадить представник Ради Організації Американських Держав, Хозе Антоніо Мора. В Домініці діє ще представник головного секретаря Організації Об'єднаних Націй — Хозе Антоніо Майобре. В столиці Домініканської Республіки немає боїв, бо існує перемир'я. Повстанці мають в своїх руках так зване Старе Місто, а генерал Імберт контролює решту столиці. Американські збройні сили займають територію, яка розмежовує обидві воюючі сторони. До Санто Домінґо прибули вже збройні відділи з Гондурасу, Коста Ріки, Нікараґви та Бразилії. Командантом тих міжамериканських збройних сил є бразилійський генерал — Ґюґо Пенаско Альвім. Йому підлягають і американські збройні сили. ЗДА зменшують число своїх військ, коли американські держави присилають свої контингенти, що мають творити міжамериканські збройні сили в Домініці.

Українці брали участь в 7-ому Світовому Конґресі Католицької Преси

Ню Йорк. — Від вівтірка 18 до суботи 22 травня 1965 року, в готелі Волдорф Асторія в Ню Йорку, радив Сьомий Світовий Конґрес Католицької преси одночасно з 55-им річним Конґресом Асоціяції Католицької Преси Америки й Канади. У Конґресі, який уперше відбувся на американському континенті, взяли участь численні архиєпископи і єпископи із різних країн на чолі із кардиналами Ф. Спелманом і Л. Шіґеном, журналісти з 28 держав числом понад 800, а між ними українська делеґація, члени Асоціяції Української Католицької Преси (АУКП), на чолі з Преосв. Кир Ярославом, Єпископом епархії св. О. Николая в Шикаґу. У склад української делеґації входили: д-р Лев Мидловський, президент Асоціяції Української Католицької Преси й ред. тижневика „Шлях", Мстислав В. Дольницький („Америка"), о. Ярослав Свищук („Нова Зоря")' о. д-р Орест Купранець, ЧСВВ („Світло") і о. М. Щудло („Голос Спасителя"). Всі наради й конференції 7-го Світового Конґресу Католицької Преси проходили під гаслом „Правда в шуканні свободи". На закінчення 7-го Світового Конґресу Католицької преси, у Ватиканському Павільйоні на світовій Виставці, Преосв. Кир Ярослав відслужив Св. Літургію в українсько-візантійському обряді. Співслужителями були о. Орест Засійбіда, ЧСВВ і о. д-р Орест Купранець, ЧСВВ. Співав хор церкви св. Юрія з Ню Йорку під диригентурою п. Івана Хомина.

З'їзд делеґатів Лікарського Товариства радитиме на Союзівці

Союзівка. — В суботу і в неділю 29 і 30 травня ц. р. відбудеться в цій оселі УНСоюзу з'їзд делеґатів Українського Лікарського Т-ва Північної Америки, який водночас буде Одинадцятими Загальними Зборами Т-ва. Головна Управа УЛТПА, що її очолюють др Мирон Зарицький, як голова, й д-р Олег Волянський, як секретар, сподівається, що в з'їзді візьме участь, крім 80 делеґатів від 15 Відділів Т-ва, також велика кількість лікарів із ЗДА і Канади. В програмі з'їзду передбачене звітування дотеперішньої Управи й уділення їй абсолюторії, вибір нових керівних органів УЛТПА, як також прийняття нового статуту Товариства. Збори, сходини та конференції різних агенд УЛТПА, як Медичної Громади, Секції Психіятрів, Секції Лікарів Стоматологів, Комісії Стипендійного Фонду, Видавничої Комісії та інших Комісій УЛТПА відбудуться першого і другого чи третього дня з'їзду. Спільне засідання представниць Секцій Дружин Лікарів при Відділах УЛТПА відбудеться в суботу, дня 29-го травня 1965 року о год. 3-ій по полудні. В суботу 29-го травня о год. 8-ій вечора у залях „Веселки" відбудеться, влаштовуваний нюйоркським Відділом УЛТПА, бенкет з равтом. Під час бенкету виступлять відомі українські гумористи Іван Керницький та Микола Понеділок з актуальними гуморесками і фейлетонами. УЛТПА об'єднує понад 600 українських лікарів ЗДА і Канади.

Кешіюс Клей переміг Лістона за одну хвилину.

Левістон, Ме. 25-го травня. — Мистецтво світу у боксі важкої ваги було вирішене після однохвилинної зустрічі дотеперішнього чемпіона Кешіюса Клея зі старшим від нього Санні Лістоном. Ударом правої руки в щоку повалив Клей свого суперника рівно в 50-ій секунді боротьби і заки 5,000 глядачів малої арени та тисячі глядачів платної телевізійної програми по кінотеатрах зорієнтувалися, що сталося, суддя проголосив переможцем хвальковатого Клея. Головний суддя на рінґу, бувший мистець світу у боксі Джо Волкот не вспів навіть почути рахунку до десяти часового судді, так, що коли дещо пізніше підвівся Лістон до дальшої боротьби, часовий суддя подав знак Волкотові і розчарованим глядачам, що це вже кінець зустрічі.

Цією перемогою Кешіюс Клей задержав титул мистця світу у важкій вазі, а час його боротьби — нокавту по одній хвилині став новим рекордом найкоротшої зустрічі за чемпіонат світу. Багато глядачів навіть не запримітили сильного удару, яким здобув Клей перемогу і підозрівають нечесну гру, яка може пошкодити боксові, та ще більше знеславити його. Чемпіон Кешіюс Клей, який прийняв магомеданську віру, називає себе тепер „Магомед Алі".

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

КОНЦЕРТ НА ПОШАНУ СВ. ВОЛОДИМИРА В.

Заходом Відділу Українського Публіцистично-Наукового Інституту в Трентоні в авдиторії Церкви Св. Юрія Переможця, в суботу, 29-го травня о год. 8-мій веч., відбудеться концерт присвячений пам'яті Св. Володимира Великого, володаря України, в 950-річчя з часу смерти цього князя. В програмі візьмут участь: І. Коровицький — святочне слово, п-ні Людмила Сердюк — рецитація, Володимир Цісик — скрипкове сольо при акомпаніяменті Марії Цісик і смичковий квартет (Володимир Цісик — 1. скрипка, Ц. Кузик — 2. скрипка, Володимир Тритяк — віоля і Зенон Цісик — чельо).

Весь дохід призначено на видання англійського перекладу книжки француза А. Дероша про Симона Петлюру.

ЮРІЙ ГАМОРАК ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ЛМ ККЛЮБУ В ЕДМОНТОНІ

Едмонтон. — У п'ятницю, 7 травня, в приміщенні УНО відбулося тут закінчення загальних зборів Літературно-мистецького клюбу. По деякій дискусії вирішено продовжувати діяльність ЛМКлюбу в Едмонтоні й обрано нову управу в такому складі: Юрій Гаморак — голова, Марія Дитиняк — секретар, Роман Осташевський — скарбник; Контрольна Комісія: Юліян Крайківський і Сергій Яременко.

ЗАПОЧАТКОВАНО ДІЯЛЬНІСТЬ „СЛОВА" У ВІННІПЕГУ

Вінніпеґ. — Зорганізована в березні ц. р. Вінніпезька Група „Слова" започаткувала свою ширшу діяльність на публічному форумі Літературним Вечором письменниці Ярослави Сосенко-Острук з Філядельфії, що відбувся в суботу 22-го травня. Вечір відкрила вступним словом п-ні Марина Антонович-Рудницька, пояснюючи причини, які спонукали зацікавлених літературою основувати клітину Об'єднання Українських письменників „Слово" на терені Вінніпеґу, та вітаючи гостю письменницю з „далекої" Філядельфії. В програму вечора входило читання творів Ярослави Сосенко-Острук в виконанні панів М. Гнатова й С. Мухина, а теж і самої письменниці, а опісля дискусія над прочитаним і взагалі над творчістю авторки. Наприкінці промовляла письменниця-гостя, подаючи деякі подробиці та пояснення до своєї творчости. До Управи Групи належать: Марина М. Антонович-Рудницька — голова, д-р М. Мандрика, заступник голови, Ольга Войценко — секретар. Група плянує черговий вечір присвячений М. Т. Рильському восени 1965 р.

ДОПОВІДЬ Д-РА МИКОЛИ ШЛЕМКЕВИЧА В ТОРОНТІ

Торонто. — В суботу 8 травня ц. р. тут у мистецькому Стоварищенні „Козуб" відбулася доповідь д-ра Миколи Шлемкевича, на тему: „Духова культура". Цитуючи уривки із творчости сучасних поетів: В. Лесича, Е. Андієвської, Л. Костенко й інших, прелеґент показав оте роздоріжжя, на якому опинилось людство, зокрема українська спільнота і як на цій руїні й роздоріжжі з уламків руїн старого світу намагається людство будувати новий світ — світ повної свободи людини й толеранції людської думки. Після доповіді відбулися запитання й дискусія, в яких висловлювались: о. Хабурський, д-р Е. Гурко, проф. інж. В. Янішевський, ред. В. Софронів-Левицький і інші.

ДОПОВІДЬ І. КЕДРИНА ПРО В'ЄТНАМ І МІЖНАРОДНУ СИТУАЦІЮ

Ню Йорк. — Ред. Іван Кедрин виголосить в найближчу суботу 29 травня ц. р. доповідь на тему „Заворожене коло В'єтнаму" на тлі міжнародної і внутрішньо-американської ситуації на форумі Нюйоркського Відділу ОбВУА. Доповідь відбудеться в горішній залі Літературно-мистецького Клюбу при 149 Друга Евеню. Початок точно о год. 7:30 веч. Вступ не тільки для членів ОбВУА, але й сторонніх гостей.

ПРАЦІ М. ЗУБАРЯ НА ВИСТАВЦІ „МИСТЕЦТВО З АРХІТЕКТУРОЮ"

У філядельфійській ґалерії „Арт Еллаєнс", при 251 Савт 18-тій вул. недавно відкрито виставку під назвою „Мистецтво з архітектурою". На цій виставці показані праці 39 мистців, виконані при співпраці архітектурних фірм.

У виставці бере участь із проєктами вітражів також український мистець й архітект Марко Зубар, член Відділу ОМУА у Філядельфії.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ПРОПАҐАНДА „БЕЗ ПАПЕРУ І БЕЗ ВІДСТАНЕЙ".

В Україні діє понад вісім мільйонів трансляційних радіоточок і понад сім мільйонів радіоприймачів та телевізорів. Україна має 16 студій телевізії, 8 потужних та 75 малих ретрансляторів („Радянська Україна" з 7 травня ц. року.).

ПРИНАДНИЙ ПРИНЦИП

„Герой соціялістичної праці" Миронівського району (Київщина) О. Бузницький пише в „Молоді України" з 30 квітня ц. р.: „Слово плюс матеріяльна заінтересованість — ось наш принцип. Роз'ясни, переконай, доведи. Але не забудь дати винагороду . . .

. . . У тваринництві той же принцип. По труду. Додаткова оплата — від надою. До 30 тонн молока надоїла доярка — два відсотки продукції твоєї, до сорока — три. Потім чотири, п'ять відсотків".

ХАЙ НІМЕЦЬ ПОКАЖЕ

Партійний інструктор міста Запоріжжя та кореспондент „Радянської України"в часописі з 6 травня ц. р. бештають інженерів трансформаторної фабрики за те, що не впровадили в себе жадних технічних покращень, що з ними запізналися в Східній Німеччині. А от, мовляв, ленінградці з Адміралтійського заводу, побувавши на заході, запозичили цінний досвід і повністю впровадили його у себе.

ЩО Й КАЗАТИ — „СЕРВІС"!

„Проїжджаючи Брест-Литовським проспектом у Києві, — пише Г. Трегубенко, старший інженер Київського заводу верстатів-автоматів у „Радянській Україні" з 29 квітня ц. р., — ми мимоволі звертаємо увагу на брудні вікна сталеварного цеху заводу „Більшовик".Така сама картина і на багатьох інших заводах. А бруд і сміття в цехах і на подвір'ї? А „різнокаліберне" пофарбування приміщень та обладнання? А санітарний стан приміщень?" . . .

ГРЕЧКА НА ЧЕРКАЩИНІ

Цісі весни на Черкащині сіють гречки більше, ніж плянували. Найбільше гречки сіють на ланах Золотоніського, Шполянського, Уманського та Корсунь-Шевченківського районів. („Радянська Україна" з 30 квітня ц. р.).

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY. N.J. 07303

Погроза чи блеф

81-літній клівлендський промисловець-мільйонер Сайрус Ітон відомий, як одна з передових фігур американського „рожевого" табору, члени якого переконані, що діють у користь своєї американської батьківщини, несвідомі того, що насправді стали знаряддям совстської пропаґанди.

Яскраво виявилось це знову тепер, коли він, вернувшися з подорожі до СССР, виявив сенсаційні подробиці своєї півторагодинної розмови з совстським прем'сром Косиґіним 20 травня ц. р. Косиґін нібито заявив йому, що Совстський Союз, при всьому своєму бажанні „жити в згоді з Америкою", не має іншого виходу, як тільки „воювати" в обороні Північного В'стнаму, до оборони якого він, СССР, зобов'язався. Винні очевидно — в очах Косиґіна й Ітона — виключно З'єднані Держави. Між Совстським Союзом і комуністичним Китаєм ніби ведуться переговори про спільний антиамериканський фронт на базі активної оборони Північного В'стнаму. Совстські вожді „розгнівані, огірчені й обурені" поворотом американської політики до т. зв. часу Джана Фостера Доллеса, що завела її тепер „над берег катастрофи". Невідомо, чи це Косиґін заявив Ітонові, чи мільйонер-симпатик Кремлю сам дійшов до висновку, що коли Вашинґтон не змінить своєї політики, себто не скапітулює перед Москвою, Пейпінґом і Ганоєм, то за який місяць вибухне велика війна, в якій людство буде засуджене на заґладу...

Не раз уже бувало, що засліплені своєю могутністю диктатори розпочинали авантюри, які коштували світові багато крови і невідхильно кінчалися їхньою власною катастрофою. Тому не виключене, що й кремлівські володарі можуть повторити ту самогубну політику. Проте, заява Косиґіна подобає радше на повний блеф: він же знає, що перемога комунізму в Південному В'стнамі була б насправді перемогою не Москви, а Пейпінґу, який тоді поширив би свої впливи на всю Південну Азію. І чи совєтський уряд не знайшов би поважнішого, аніж Ітон, посередника? Але не виключене, що він переціннює ролю Ітона і що в Москві перемогла концепція спільного інтересу міжнародного комунізму. Так чи інакше — ЗДА не можуть поступитись перед шантажем, чи він подуманий, як блеф, чи є дійсною погрозою війни.

У трагічну річницю

Минув рік з того часу, як в днях 24-26 травня 1964 року поневолена Москвою Україна зазнала нового важкого удару — знищення неоціненних збірок україніки й архівних матеріялів до історії українського національного відродження і визвольних змагань 1917-1920 років. Внаслідок запланованого заздалегідь і переведеного московським режимом на Україні руками російського шовініста-фанатика підпалу згоріло в ті трагічні дні, крім архівних збірок, понад 600 000 книжок у бібліотеці Академії Наук УССР. Тло і мотиви цього злочинного підпалу, як чергової ланки в нищенні Москвою української духової культури, були з'ясовані в переданому за кордон українськими патріотами й опублікованому українською еміґраційною пресою документі про фарс судового процесу над Погружальським.

Дату цієї трагічної події пам'ятатиме довго український народ — так, як зберігає він у своїй пам'яті і нелюдське руйнування Києва Андрієм Боголюбським, і спалення московськими паліями бібліотеки та друкарні Києво-Могилянської Академії на початку 18 сторіччя, і безоглядне, варварське нищення української культури, її скарбів і пам'яток московськими окупантами, почавши від 1917 року посьогоднішній день. Пам'ятаючи про ці злочини, українці ставили і будуть ставити їх на суд усього цивілізованого світу, на затаврування усім людством.

Широку акцію в цьому напрямку започаткувала і продовжує українська еміґраційна громада в усьому світі. Після численних протестів у пресі і меморандумів до Об'єднаних Націй та урядів різних держав заініційовано тепер — в першу річницю спричиненої злочинно пожежі в бібліотеці Академії Наук у Києві — ряд протестаційних зборів і маніфестацій на оборону української культури. За покликом Комітету Українців Канади відбуваються там по різних осередках українського поселення протестаційні віча з ухвалюванням відповідних резолюцій, що мають бути вислані до ОН і до уряду Канади. Велику маніфестацію з цього приводу підготовляють за почином канадійського Наукового Товариства ім. Шевченка працівники української культури Північної Америки на день 6 червня ц. р. Протестаційні збори з доповідями про становище української культури в УССР, відбудуться найближчим часом і в містах З'єдинених держав.

Беручи масову участь в цих маінфестаціях і протестаційних зборах, українська громада у вільному світі засвідчує твердо свою одностайність і непримиренність у ставленні до московських загарбників України.

КОРОЛЕВА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — Більше як півстоліття минуло від того часу, коли монарх Об'єднаного Королівства Юрій V був офіціяльним гостем у Німеччині. Це було в 1909 році, коли Німецька імперія була наймогутнішою державою на Европейському континенті.

Відтоді багато води утекло Райном і Дунаєм і море людської крови пролилося в двох світових війнах. В цих війнах головним, найбільш непримиренним противником імперіялістичних плянів Німеччини була Великобританія. В обох війнах керівники німецької політики „промахнулися".

Вільгельм II був певен, що у війні Німеччини з Францією і Росією Англія зостанеться невтральною. Гітлер, бачивши нерішучість британського уряду Чемберлена, його бажання за всяку ціну зберегти мир, почав війну проти Польщі. Обидва рази Англія приготувала для німецьких політиків і стратегів несподіванку: уряди його британської величности Юрія V і Юрія VI проголосили війну Німеччині.

Вільгельм II і Гітлер, заскочені рішучістю Англії, з найбільшою ненавистю ставилися до Великобританії. „Боже, покарай Англію! — це був бойовий клич у Німеччині під час першої світової війни 1914-1918 р. Виступ Великобританії проти Німеччини у вересні 1939 р. викликав невгасиму лють у Гітлера. „Фюрер" збирався, після перемоги над Францією в 1940 році, учинити те, що не вдалося колись Наполеонові I: перевезти своє військо через Канал і задушити „криводушний Альбіон" силою німецької зброї.

В обох війнах Англія зуміла змобілізувати собі на поміч численних союзників. Таким чином удалося завдати рішучої поразки імперіялістичним плянам Вільгельма II і Гітлера.

Внаслідок другої світової війни на сході Европи виросла загроза для цілої Европи — російська комуністична імперія. Це примусило англійців шукати союзників для забезпечення свободи народів, що знаходяться на захід від залізної завіси. В цій оборонній спілці визначне місце займає нова демократична Німеччина, що має тимчасову столицю в Бонні. Як символ примирення між двома народами, що кривавилися в довголітніх війнах, є відвідини королеви Єлисавети II в Німеччині.

Англійська королева із своїм мужем князем Филипом, прибула до Західньої Німеччини 18 травня. Її перебування в тій країні обчислене на 11 днів і має не абияку політичну вагу. Це не тільки відвідини з чемности, як відповідь на візиту покійного президента Німецької Федеративної Республіки Гойса у Великобританії.

В Лондоні непомалу занепокоєні політичними несподіванками, які час від часу готує своїм союзникам президент Франції де Голль. Французький президент мріє про свій провід у Західній Европі і ставиться вороже до прилучення Англії до Европейської Господарської Спілки. Де Голль носиться з ідеєю „Великої Франції" і хоче створити „незалежну" атомову силу, яка, мовляв, буде встані оборонити европейські народи проти агресії Москви. З другого боку, де Голль шукає порозуміння з Москвою і в цій політиці не вважає на інтереси своєї „сердечної союзниці" — Німеччини. Свято перемоги над Німеччиною, улаштоване в Парижі на початку травня 1945 р., було в деякій мірі святом зближення між Парижем і Москвою, і це відповідно зрозуміли політики в Бонні.

Розчарування німців у щирості дружби де Голля може використати успішно Англія у власному інтересі. Громадянство Західньої Німеччини, центральний уряд у Бонні і крайові уряди зустрічають королеву Єлисавету з найбільшою гостинністю. Бенкети, театральні вистави, відвідини пам'ятників і музеїв, вияв приязни численних мас населення до гостей з Англії — це все відбувається з більшою сердечністю, ніж зустрічі ген. де Голля в Німеччині.

Королева Єлисавета, ідучи за вказівками свого уряду, згадує у промовах про необхідність об'єднання Німеччини, розірваної насильством Москви. Вона відвідає також Берлін, щоб показати, що Англія не вважає Берліну за „совєтську" здобич, — і це відзначають німці з задоволенням. Як відомо, де Голль не був і не збирається бути в Берліні, щоб не прогнівити Москви.

Єлисавета II у своїй промові в Бонні переступила через криваві події двох світових воєн і згадала союз Англії з Прусією у війнах проти Франції Наполеона І. Адже спільними зусиллями армій Англії і Прусії була остаточно зломлена могутність Франції в бою під Ватерльо 1815 року.

Тріюмфальну зустріч англійської королівської пари в Німеччині треба уважати за поразку політики де Голля. Генерал збирається бути в Німеччині в червні. Чи вдасться йому повернути опінію Німеччини в свій бік після відвідин королеви Єлисавети?

П. А.

НАЙВИЩИЙ БУДИНОК КИЄВА

У Києві почали будувати сімнадцятиповерховий готель „Інтурист". Переважатимуть однокімнатні мешкання на дві особи. Будуть кімнати і на одну особу та 28 двокімнатних типу „люкс" („Радянська Україна" з 30-го квітня ц. року).

ЦВІТЕ ТЕРЕН — СІЙ КУКУРУДЗУ

Кореспондент „Радянської України" пише 4 травня ц. р. з Іршави (Закарпаття): „Схили Карпатських гір — у білому шумовинні. Цвіте терен. А це ознака того, що настала пора сіяти більш теплолюбну зернову культуру — кукурудзу. Цієї весни закарпатці засіють 29 тисяч гектарів кукурудзи.

Зруйнований пам'ятник Тарасові Шевченкові в Шельпаках

Як добре, що наші люди нотують різні важливі події з українського життя і передають свої спомини на переховання до музеїв.

Якраз перед 50-літтям вимаршу Леґіону УСС до боротьби за волю України кол. УСС Степан Небеш передав до Музею - Архіву в Клівленді свої дуже цікаві спогади, сперті на документальних даних.

За дозволом автора цих споминів подаємо, як реагували в 1914 році старші й молодь на протизаконні зарядження поляків і заборону московської влади відбути Богослуження і академії з нагоди 100-ліття з дня народження Тараса Шевченка.

Крім величавого здвигу у Львові, по багатьох селах і містах Галичини гідно звеличали Т. Шевченка. Зокрема по селах, що лежали поблизу кордону Росії: у Лисичинцях, Шельпаках та Новому Селі. Мешканці цих трьох сіл власними силами здвигнули скромні пам'ятники Шевченкові. Автор споминів С. Небеш так описує ці події:

„При великому здвизі людей посвячено ці пам'ятники священиками тих сіл: о. О. Голінатим, о. Малюцею і о. Петрицею з Токів та о. А. Юрчинським з Добромірки пов. Збараж.

Особливо величаво відбулося посвячення пам'ятника в Новому Селі у липні 1914 р. Крім того у фронтову стіну Народного Дому вмуровано пропам'ятну таблицю, присвячену Т. Шевченкові.

У гарний, теплий день дефілювали перед пам'ятником молодь Січів, Соколи з Нового Села, Токів, Кошляк і Терпелівки.

Три пам'ятники у названих вище селах були живими свідками росту національної свідомости людей. У Шельпаках о. О. Голінатий вже тоді читав Євангелію селянам у церкві в українській мові, щоб люди розуміли Боже слово.

Коли поляки витиснули УГАрмію за Збруч, у Шельпаках польський старшина наказав жовнірам зачепити ланцюг Шевченкові на шию і повалити пам'ятник на землю.

Цим варварським учинком були обурені не лише всі новосільчани, але навіть місцевий дідич поляк Казимір Бончковський, який висловив польському старшині догану. Дідич перепросив о. Голінатого і висловив свій жаль за зневагу генія. Такий учинок польського окупанта загострив національну чуйність довколишніх сіл".

У Музеї - Архіві в Клівленді є світлина: повалений пам'ятник Т. Шевченкові в Шельпаках, а коло нього кілька осіб, між ними о. О. Голінатий і о. декан А. Зячківський. Світлину зробив д-р Лев Голінатий, колишній нотар у Новому Селі, а пізніше в Станиславові у 1920 році. Пам'ятник у селі Лисичинцях ще стоїть і світлина його зберігається в Музеї.

Подав Л. Бачинський

С. Фесяк

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

(1)

Ми відчуваємо, що з вихованням нашої молоді не все в порядку. Ми щось занедбали, щось не виконали так, як треба. Дуже потрібна дискусія в цій справі закінчилася без розв'язки. Тому хочу вернутись до цієї важливої теми.

Треба ствердити, що українське громадянство багато праці присвячує молоді. Працює над нею Церква, велику працю ведуть організації молоді. Маємо дитячі садки, Рідні Школи і курси українознавства. Маємо навіть цілоденні школи з навчанням української мови і виклади по університетах. Є багато дитячих і молодечих журналів, книжок...

Але процентово тільки мала частина молоді інтересується українськими справами, належить до українських організацій. Велика частина нашої молоді не розуміє, чого ми від неї хочемо. Те, про що ми говоримо, для неї чуже і нецікаве. Наша молодь назагал не говорить українською мовою, не читає, не пише по-українському. Брак молодих виховників відчуває кожна організація. Ряди наших письменників, редакторів, учителів мало поповнюються молоддю. Ми катастрофічно мало маємо молодих священиків.

Дехто може оправдувати це явище тим, що воно — неминуче. Наші діти живуть серед чужого оточення, більшу частину дня переводять по школах, звикають до чужої мови і тому говорять нею. Мають нову батьківщину і інтересуються її справами. Так, це зрозуміле і оправдане. Але це зовсім не перешкоджає знати і свою рідну мову, говорити й писати нею там, де треба, і хоч час від часу купити свою книжку чи часопис. Що ж можна говорити про культуру, навіть характер людини, яка не тільки не знає своєї мови, але й нічого не знає про країну, з якої походить.

Велика частина нашої молоді ще не засимілювалася. Вона ще наша, і вона не мусить асимілюватися. Ще не запізно, ще не пропав для нас цей найбільший скарб, який ми маємо поза межами України.

Моя праця серед молоді і довголітня обсервація насуває мені декілька думок, які я хочу висказати.

Хто винен, що ми запитуємо себе: „Де наша молодь?" Ми винні, батьки і матері тої молоді, бо коли йдеться про її виховання, то ми зробили і робимо в цій справі великі помилки.

Ми не опрацювали справи виховання молоді як цілість. Ми її здрібничкували. Ми не опрацювали ідеї українця-переселенця. Ми не з'ясували собі, хто це є канадієць і американець українського походження, які його обов'язки, як він повинен улаштувати собі життя в країні нового поселення. Ми не скористали з досвіду старшої ґенерації, яка тут живе довгі роки або вже тут народилася, покінчила школи і задержалася при своїй Церкві, при українстві. Ми не студіювали і не старалися зрозуміти свого нового оточення, серед якого живе і буде жити наша молодь. Ми не пристосували метод нашої праці до метод, до яких наша молодь звикла. Ми не скористали з готового досвіду і не пристосували його до наших потреб. Ми вперто приймаємо, що наша молодь відчуває так, як ми, любить Україну, або має її любити. Уважаємо за самозрозуміле, що наша молодь знає, що має робити, яка її позиція в діяспорі і які її ідеї.

Ми ставимо цілий ряд вимог до неї. Однак забуваємо, що наші діти не знають України, не пам'ятають її або ніколи не бачили. Її відомості про неї малі і неясні. Забуваємо, що наші діти хоч і кінчать курси українознавства, зле говорять по - українському, слабо читають і пишуть.

Ми забуваємо, що молодь назагал думає так, як думає молодь даної країни. Молодь не любить відрізнятися. Вона дуже пильно обсервує, порівнює, думає. Їй треба багато пояснювати в відповідний спосіб. Без того пояснювання наш підхід для неї чужий. А чим молодше покоління, тим менше воно нас розуміє. На диво мало ми пояснюємо дітям, мало звертаємося до її почувань, до її серця, щоб збудувати в відповіднім віці цей чуттєвий підхід до українських справ. А це найважливіша справа у вихованні наших дітей.

Отже перша річ, перед якою стоїть наше громадянство це виразне окреслення ідеї українця - переселенця. Ми мусимо ясно скристалізувати наше положення у діяспорі: яка наша ціль, які можливості, як ми повинні зорганізувати наше життя, наше відношення до країн нашого поселення, які наші обов'язки супроти країни нашого походження.

Маючи перед собою ясну ціль нашої молоді, ми повинні приступити до опрацювання пляну виховання нашої молоді у всій його ширині.

Веручи під увагу, що це — найважливіша справа, мусимо створити Виховну Раду, яка очолювала б цілий ряд Комісій, що опрацьовували б пофаховому кожну ділянку виховання. А Виховна Рада разом з Камісіями опрацювала б спільний виховний плян.

Є цілий ряд установ, які над цим працювали і працюють. Вони повинні свої зусилля злучити. Поодинокі ділянки виховання опрацьовували б фахові люди: суспільні кваліфіковані діячі, досвідчені педагоги, священики, політики, лікарі, артисти, спортовці. До тих комісій обов'язково повинні належати молоді люди з старшої еміґрації і з новішої, які покінчили студії в країнах нашого поселення.

Для опрацювання і переведення цього пляну в життя треба великих фондів. Наше громадянство не пожалує на це грошей. Кожний майже батько і мати, ціле наше громадянство говорять про це, журяться, пишуть.

Хто має цей фонд збирати?

Найкраще було б зорганізувати спеціяльну організацію, наприклад, Приятелів Молоді, до якої включилися б установи і товариства, які опікуються молоддю.

Ця організація допомагала б Виховній Раді у її праці. Вона дбала б про виховання кадрів молодих учителів, суспільних працівників, організаторів, диригентів, учителів народних танків, артистів. Вона допомагала б молодечим організаціям у їх праці, вела б списки наших українських людей, а головно нашої молоді. Вона організувала б взаємні відвідини нашої молоді у цілім світі на довший чи коротший час, хоч би для вивчення чужих мов. Вона допомагала б нашій молоді у всіх її проблемах.

Виховна Рада разом з організацією Приятелів Молоді дбала б, щоб праця над вихованням молоді була тягла, стала, плянова. Вона дбала б, щоб усе наше громадянство в тій справі співпрацювало.

(Далі буде)

ДОЯРКИ МАЮТЬ СТОЯТИ НА „СТРУНКО"

До Вікторіївського колгоспу на Одещині прийшло сім доярок. Їм дали по сім корів, яких перевели з сусіднього села Камінського. Про одну доярку (кореспондент не подає її прізвища, а називає Тамара) враз заговорили. Її хвалили, ставили за приклад.

Як же Тамара так швидко досягла успіхів? Може вона більше старалася?.. Ні, працювали всі без спочинку, разом не досипали ночей, — пише кореспондент.

Виявляється, — розповідає кореспондент, — управа колгоспу звільнила з роботи доярку Євдокію Сіваченко, а її продуктивні корови, яких вона виростила й виховала, віддали Тамарі. Отже, прийшла Тамара на готове і тепер пожинає плоди... Отак її вивели в „передові". А Сіваченко плакала, благала, щоб повернули назад корів. Та голова й слухати не хоче...

Вісімнадцять років Євдокія Сіваченко клопоталася біля корів. Зранку до вечора. З телят вирощувала корів, які добре доїлися. Носила з дому попіл та пісок, встеляла ними підлогу, щоб не застудили тварини вим'я.

Чому ж її звільнили?

З району прислали заступника голови колгоспу. А той, коли приходив на фарму — примушував доярок стояти перед ним мало не по команді „струнко". Євдокія Сіваченко встрявала з ним у суперечку. Заступник розлютився:

— Як смієш виступати проти начальства! Геть відси!

І вигнав. („Молодь України" з 30 березня ц. р.).

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши задресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Б. Мартос

УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ РУХ

(1)

В лютому цього року скінчилося 65 років від часу заснування Революційної Української партії (РУП). З цього приводу варто пригадати її заснування й дальший розвиток, її значення в українському політичному житті, а при тім ролю інших соціялістичних українських партій.

Дехто й досі поширює погляд, нібито українські соціялістичні партії виникли з російських, наслідуючи їхню програму та ідеологію. Невірність цього твердження видно вже з того, що українську Соціял-Демократичну Партію зорганізували Леся Українка, Іван Стешенко, Михайло Коцюбинський та інші в р. 1897, а Російська Соціял-Демократична Робітнича Партія постала в р. 1898-му.

Революційна Українська Партія (РУП) зорганізована в р. 1900 людьми, які не були членами ніякої російської партії (студенти: Д. Антонович і інші). Починаючи з 1900 року, провідні члени РУП (Д. Антонович, М. Порш В. Винниченко, С. Петлюра, А. Жук та ін.) подорожували закордон, подовгу перебували у Львові, близько познайомилися з галицькими соціял-демократами і з німецькою соціял-демократичною літературою.

РУП спочатку не мала виробленої програми, і на сторінках її преси („Гасло", „Праця") друкувалися різні програмові статті в порядку дискусії. Так в р. 1902 був видрукуваний у „Праці" проєкт програми київської громади РУП, близький до програми ленінської „Іскри", але він прийнятий не був. У кінці 1904 року я випадково брав участь у виробленні одного з проєктів програми з лубенською громадою РУП (Андрій Лівицький та ін.). Остаточно програма була прийнята на З'їзді РУП р. 1905 разом з назвою „Українська Соціял-Демократична Робітнича Партія" (УСДРП). М. Міхновський членом РУП не був, Народну Українську Партію (НУД) він зорганізував у р. 1902, а розкол у РУП був у рр. 1903-4, коли з неї виступили члени, незадоволені соціялістичним напрямком, що все більше виявлявся у виданнях РУП.; а потім виступили з неї ліві й заложили Українську Соціял-Демократичну Спілку, як філію Російської Соціял-Демократичної Робітничої Партії (меншовиків); пізніше Спілка розпалася, і члени її здебільшого повернулися до УСДРП.

Члени УСДРП, звісно, були знайомі з „Комуністичним Маніфестом" Маркса-Енґельса і з т. зв. „Ерфуртською Програмою", прийнятою німецькою соціял-демократичною партією за основу її політичної чинности; їх дискутували на таємних сходинах, але в багатьох пунктах розходилися з їх ідеями. Та й не диво, „Комуністичний Маніфест" був опублікований року 1847 і був складений на основі соціяльно- економічних відносин того часу в Німеччині й Англії, а відносини в Україні на початку XX століття були зовсім інші. Опріч того „Комуністичний Маніфест" висловлював такі передбачення, що з біґом часу не виправдалися.

Так, „Комуністичний Маніфест" передбачав, начебто внаслідок розвитку капіталізму визиск і зубожіння робітництва будуть зростати, і то швидше, як зростає населення. Він також передбачав пролетаризацію й зубожіння ремісництва та селянства як історичну неминучість. Українські соціял-демократи не могли спокійно примиритися з цією думкою, бо це означало б знищення етнографічної субстанції української нації. Вони шукали можливостей піднесення господарського й культурного стану робітництва, ремісництва і знаходили їх в організованій боротьбі, у наділенні землею безземельних та малоземельних селян, в розвитку всіх видів кооперації. Багато з них включилися активно в кооперативний рух, що привело їх у близькі стосунки з більш розвиненими робітниками й селянами; дехто з них пізніше займав керівні становища в кооперативних союзах.

К. Маркс не надавав особливого значення кооперації, а наділяти землю селянам не вважав за доцільне. А Ленін вважав кооперативи навіть за шкідливі. Відома його формула: „Чим гірше, тим ліпше", бо, мовляв, визиск і зубожіння революціонізують пролетаріят.

Дехто з наших мемуаристів, публіцистів і навіть науковців твердять, нібито УСДРП була виключно робітничою (пролетарською) партією, а селянством зовсім не цікалася. Це — невірно. Адже УСДРП перебрала від РУП всі її місцеві організації, в тому числі й таємні гуртки по селах, що складалися з більш розвинених селян і сільської інтелігенції (вчителі, фельдшери та ін.).

В Україні до революції 75% сільських господарств мали менше як по 5 гектарів орної землі, власної й орендованої, в тому числі 30% мали менше, як 1 гектар, а дехто й зовсім не мав нічого.

А для того, щоб утримувати родину при тодішній техніці, селянин мусів мати не менше як 6 гектарів. Таким чином 30% селянства мусіло постійно працювати як наймані робітники, а ще 45% — приробляти десь на стороні. УСДРП розглядала перших, як сільський пролетаріят, а останніх, як напівпролетаріят, що через брак заробітків перебував у стані безнадійної павперизації. Через слабий розвиток промисловости й транспорту УСДРП вбачала в наділенні їх землею єдиний спосіб поліпшити їхнє становище.

Через зв'язки з таємними гуртками по селах та через працю в кооперації УСДРП, з одного боку, ширила політичну й національну свідомість серед селян, а з другого — набувала довір'я й популярности в селянських масах.

Доказом цього може служити той факт, що на 1-му Всеукраїнському Селянському З'їзді головували українські соціял-демократи: В. Винниченко й Б. Мартос, хоч у складі президії були й інші, а в Центральний (Виконавчий) Комітет Селянської Спілки ввійшло три українські соціял-демократи: В. Винниченко, В. Мартос і А. Лівицький (Христюк, т. 1, ст. 128). В тому ж самому році українського соціял- демократа А. Лівицького обрано полтавським губерніяльним комісаром (на місце губернатора) головно селянськими голосами. Пізніше Б. Мартоса, В. Винниченка й ін. обрано до Українських Установчих Зборів також у великій мірі голосами селян.

Десь у 1905 році в різних містах України стали з'являтися таємні гуртки українських соціял-революціонерів. В р. 1906 М. Залізняк виступив на студентському вічі в Харкові з доповіддю про програму Української Партії Соціялістів-Революціонерів.

Українські соціялісти-революціонери були виразними противниками марксизму. Головним пунктом їхньої програми було: вся земля — тим, хто на ній працює сам із своєю родиною, — а це ніяк не погоджується з марксизмом. До 1917 р. багато українців належало до російської партії соціялістів- революціонерів; в р. 1917 чимало їх перейшло до Української Партії Соціялістів-Революціонерів; дехто з них був навіть членом Центральної Ради.

В „Комуністичному Маніфесті" говориться про „скасування власности на землю й використання всієї земельної ренти на публічні цілі". Але в чиє ж користування має земля перейти? Це залишається без відповіді.

Програма Української Соціял-Демократичної Партії, навпаки, ясно говорить про конфіскацію (без викупу) земель поміщицьких (землевласників, що самі на землі не працюють), кабінетських (царських), удільних (великих князів) і монастирських; а також про передачу їх в розпорядження демократично вибраних органів (земельних комітетів), що будуть їх розподілювати в користування (доживотнє), беземельним і малоземельним селянам.

(Далі буде)

Українці Бостону спом'янули Т. Шевченка

Місцевий Відділ УККА спільно з парафіяльними громадами, молодечими організаціями: СУМА і Пласту, відділом 79-им Союзу Українок і з участю місцевих співачок і співаків-солістів. м. Бостону і околиць гідно відзначив 21-го березня Роковини Т. Шевченка.

Розпочато академію „Заповітом" у виконанні церковного хору церкви Святішого Серця Ісуса, мандолінової оркестри СУМА і шкільної молоді парафії св. Андрія, під диригентурою п. Миколи Калініченка.

Академію відкрив заступник голови відділу УККА п. С. Сідлярчук, а доповідь виголосив д-р В. Бандера.

Бостонську українську громаду привітав радний міста Бостону, адвокат Фредерик С. Ланґоні, який закликав присутніх українців бути добре організованими і вірними, та гідними заповітів Шевченка, бо ж він зайняв належне місце в пантеоні між великими людьми світу. В концерті першим виступив недавно замешкалий у Бостоні співак-баритональний тенор п. Г. Луків і гарно виконав „Гетьмани, гетьмани" під акомпаніямент на піяніні проф. Є. Голумбіовського.

Інсценізацію з вибраних творів Т. Шевченка виконали бездоганно членкині СУА пані: О. Бараник, С. Віндзор, Н. Матківська і Х. Замерз.

„Було колись в Україні" і „Думи мої" добре виконав хор церкви Святішого Серця Ісуса під диригентурою п. С. Дацка. „Посланіє до живих" деклямувала з. виразною і доброю дикцією панна Аделя Киричок.

Пласнтова молодь, підготована добре п. Петром Струком, виконала хором „Садок вишневий коло хати". „Така її доля", „Летить галка" виконали дуетом пластунки Леся Струж і Марія Ружицька. „На городі коло броду" заспівала молода солістка Л. Струж, під акомпаніямент (всіх цих співаків) молодого піяніста-пластуна Мирослава Вінтонова.

Уривок із опери „Катерина" Аркаса добре виконали співачки: Н. Калініченко і І. Возьна з п. Петром Стружем. „Плавай, плавай лебедоньку" і „Хустина" милим своїм сопраном заспівала пані Лариса Діяк в супроводі проф. Є. Голумбіовського.

„До Основ'яненка" деклямував п. І. Банадиґа, а юні сумівки О. Ванадиґа і Р. Франківська виконали дует „Така її доля". „Умер Тарас" — рецитацію — квартет гарно виконали ю. сумівки і ю. сумівці Г. Попик, Р. Франківська, Р. Дашавець і В. Майкут. А тоді О. Банадиґа гарне сольо заспівала „Ой три шляхи". Все це виконувалося під акомпаніямент струнної оркестри сумівської молоді і школярів парафії св. Андрія під дириґуваннямп. М. Калініченка.

Культ-освітній референт п. В. Федорів подякував всім виконавцям програми і всім гостям і закрив Академію. „Заповітом" у виконанні того самого хору, що на пчатку, — закінчено Академію.

(д. н.)

Українськиий Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк

З Літературно - мистецького Клюбу повідомляють, що в п'ятницю 28 травня ц. р. відбудеться там вечір під назвою „Стрілецька Муза". Виступатимуть пані О. Соневицька, К. Колянківська (спів), К. Чічка-Андрієнко (фортепіян) і М. Островерха. Початок о год. 8 веч.

Вашингтон у поклоні Героїням

27 березня 78 Відділ СУА ім. Олени Степанівни у Вашинґтні, Д. К. влаштував велику Святочну Академію „В поклоні Героїням", особливо відзначуючи 50-річчя збройного чину українського жіноцтва.

Голова Відділу, п-і Мирослава Скаськів, відкриваючи академію, окреслила геройство як свідому дію, свідому жертву в службі суспільству, народові, батьківщині, людству. — З пожовклих сторінок історії України вона вибрала найвизначніші постаті українських жінок, які здобули великість особистим відповідальним трудом і жертвою, і тому залишаться в історії України навіки.

Цю саму тему, але в ширшому аспекті, розгорнула в своїй промові — головна доповідачка, п-і Ганна Дмитерко-Ратич, б. Український Січовиє Стрілець. Накресливши значення укр. жінки для справи оборони незалежности України і боротьби за її незалежність, жінки, як матері і виховниці поколінь борців, суспільної діячки, вірної помічниці в визвольній боротьбі чоловіків, доповідачка особливо зупинилась на постатях жінок воїнів, що зі зброєю в руках боролись за волю рідного краю. З багатих особистих споминів і літописних даних п-і Ратич створила мозаїку, що полонювала слухачів силою вложеного в неї почування і простотою структури композиції. Сивоволоса ветеранка визвольної боротьби, п-і Ганна Дмитерко Ратич, самою своєю появою, милозвучним голосом, безпосередністю викладу — з місця здобула симпатію всієї залі, яка виявилась в теплій овації під час вручення доповідачці китиць квітів дітьми зі світлички Відділу і пластунками місцевої станиці. Святочна промова п-і Ратич була для багатьох слухачів пережиттям.

Думки виложені в доповідях були подані теж англійською мовою, в дуже доброму, симпатичному опрацюванні п. Рози Сьокало.

Добрими рамами для доповідей був передусім виступ Співочого Ансамблю 43 Відділу СУА з Філядельфії під умілим мистецьким керівництвом п. Ірини Чумової і з фортепіяновим супроводом п. Галі Саґатої та солістка п. Марія Лисяк.

Двократний виступ цього зіспіваного вокального ансамблю, що виконав низку пісень (М. Гайворонського, І. Білогруда, Гр. Китастого, Л. Лепкого, Крижанівського) не тільки скріпив почування, які викликали доповіді, але й дав слухачам,своїм вирівняним оформленням справжню естетичну насолоду.

Особливі емоції зуміла викликати солістка, сопрано п. Марія Лисяк своїми піснями про Львів, бо і тематика пісень находила сильний відгомін у сповнених тугою серцях слухачів, а й оригінальна інтерпретація та мистецька форма передачі — викликали зворушення.

Гармонійним доповненням виступу філядельфійської мистецької групи було фортепіянове сольо панни Марти Процінської , яка з експресією відіграла композицію Присовського: „Українська думка" ч. 1, добре опрацьована деклямація панни Орисі Пащак („Безіменні Героїні" — Л. Мурович) та відспівання американського гимну панею Вірою Леджер з фортепіяновим супроводом Лярися Дячок.

Настроєве тло для академії давало оформлення сцени артиста В. Сім'янцева, який дав два декоративні панелі, які символізують два типи української жінки-героїні. Це тло збагатив технічним монтажем бутафорії — п. інж. Теодосій Дячок.

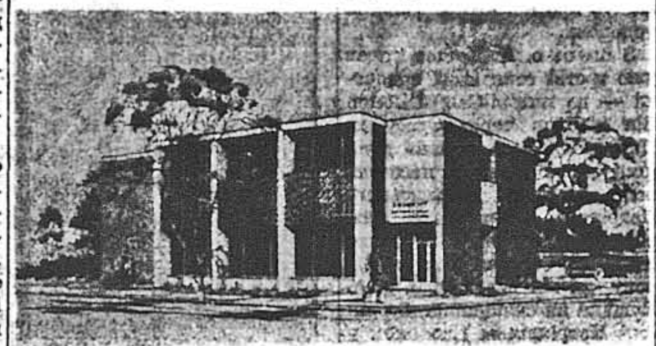
Загально — академія була безперечним успіхом вашинґтонського Відділу СУА. Але поважну частину успіху треба завдячити п. голові Окружної Ради СУА, п. Осипі Грабовенській, яка своєю опікою і старанням — допомогла Відділові здійснити таку гарну імпрезу.

Софія Куппір
пресова референтка

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

В БОЛІВІЇ ВЕДЕТЬСЯ БОРОТЬБА МІЖ ВІЙСЬКОМ І ШАХТАРЯМИ і втрати в людях є поважні, хоч досі не подано чисел. Уряд військової хунти зарядив, щоб військо обсадило копальні олова, в яких робітники застрайкували. Боротьба ведеться між урядом і робітничими спілками, в яких верховодять комуністи. Голова хунти генерал Рене Баррієнтос Ортуньо заявив, що він хоче, щоб продукція не зменшувалася в копальнях, які були удержавлені. Коли уряд переведе свої пляни,. то зменшиться вплив робітничих спілок, проти чого вони виступають. Мали б бути звільнені з праці коло 7,000 робітників. Це непорозуміння між робітництвом і урядом є перешкодою до розвитку економіки і до соціяльних поліпшень. Уряд твердить, що тижневий страйк є „міжнародною змовою".

Українська щадниця „Тризуб" в Нюарку росте й розбудовується

Зріст членства і майна заставив Щадницю Тризуб в Нюарку, Ню Джерзі, збільшити і розбудувати своє дотепірішнє приміщення при 760 Клінтов Евню.

Проєкт нового будинку виготовив архітект - інженер Богдан Котис з Ню Бронсвіку, він також має нагляд над будовою, яка вже почалася.

Будова нових приміщень буде закінчена восени цього року.

На сьогоднішній день актива Щадниці Тризуб сягають — $8 500 000.

Незважаючи на перебудову Щадниця Тризуб відкрита в тих самих годинах і в тому ж самому приміщенні при 760 Клінтон Евню, в Нюарку, Ню Джерзі.

Н. Н.

Відвідини членів президії УВАН у Стемфорді, Конн.

Як згадувала вже „Свобода", з початком травня ц. р. відвідав Українську Вільну Академію Наук Стемфордський Владика Кир Йосиф Шмондюк в товаристві проф. д-р В. Ленцика, бажаючи оглянути репрезентативний будинок Академії, її бібліотеку, музей, та познайомитися з працями нашої установи. Наш Владика виявив велике зацікавлення здобутками Академії, а саме: її багатими збірками, рідкісними музейними експонатами та реальними вислідами численних наукових конференцій, утриваленних згодом у циді високоякісних публікацій.

Відвідини достойних гостей із Стемфорду спонукали членів Президії УВАН до ревізити нашого Владики, щоб таким чином дати вислів своєї вдячности за його уважливість до Академії Саме тому 18-го травня члени Президії УВАН вибралися до Стемфорду, а в склад тієї делеґації входили: президент Академії проф. Олександер Архимович, віце - президент проф. Дам'ян Горняткевич, проф. Володимир Міяковський, п-і Тетяна Іванівська й секретар проф. Іван Замша. Нюйоркських гостей привітали сам владика Кир Йосиф у супроводі о. монсіньйора Івана Стаха, о. ректора колеґії Любомира Гузара та проф. д-ра Василя Ленцика. Наші гості оглянули колеґію св. Василія Великого, обі каплиці з її цінними іконостасами, відтак перей-шли до бібліотеки й музею. Як бібліотека, так і музей є під управою проф. В. Ленцика, який щиро опікується дорученими йому цінностями. В бібліотеці є окремий відділ стародруків, до яких належить така рідкісна книга, як „Трійодь" Швайпольда Фіоля, — друкована в Кракові в 1490 році, служебники з рр. 1644-1646, рукопис часослова з 17-го ст. та „ерковная Газета", видавана в рр. 1856-57 в Ужгороді та багато інших вартісних книг і часописів.

З мистецьких творів заслуговують на увагу два стилеві іконостаси та окремі ікони, найбільша в Америці колекція зразків української народної ноші із збірки покійної матери Северини Париллє ЧСВВ, яку вона привезла зі Львова до Америки для популяризації українського народного мистецтва і мріяла про заснування на тутешньому терені українського музею. Є там теж і колекція образів українських мистців, між ними є також твори Івана Труша.

Тими відвідинами нав'язалися щирі зв'язки між двома українськими науковими інституціями, які поставили своїм завданням плекати й розвивати здобутки української культури тут за океаном (те саме шляхетне завдання поставив перед собою теж ВПреосвященний Владика Мстислав у Бавнд Бруку) у тому глибокому передсвідченні, що ми не тільки можемо, але й мусимо вести акцію зокрема тепер, коли в нашій золотоверхій столиці згоріла бібліотека Академії Наук, та злочинні руки руйнують наші історичні церкви.

А. Г.

День Матері в Українському Народному Домі в Бруклині — Північ, Н. Й.

9-го травня Український Народний Дім у Бруклині влаштував у своїй власній залі „День Матері", який став вже традиційним святом української громади в Північному Бруклині.

Свято відкрив голова українського Народного Дому п. С. Кінь, вітаючи представників парохії, установ і гостей, та попросив о. декана Володимира Андрушкова провести молитву та поблагословити божі дари. Святочну промову виголосив фінансовий секретар Українського Народного Дому п. Тедор Глухий, який був рівночасно тостмайстром.

Після посвячення відбулася гостина численних присутніх — переважно старших і молодих, тут роджених, — серед дійсно родинної атмосфери.

Промовляли о. декан В. Андрушків, голова місцевого Відділу Союза Українок Америки п. Катерина Барая, голова Центрального Комітету Об'єднаних Оргнізацій Брукліну п. інж. Й. Козяк.

В мистецькій частині виступали діти садочка, Школи Українознавства і парафіяльної школи під проводом учительки п. І. Волощук, які гарно і зворушливо відіграли сценку „Гей, як люблю свою Маму".

Дві маленькі дівчинку М. Подусовська і І. Квасній віддеклямували віршики в пошану матері.

Група танцюристів під проводом пана і пані Карплюк відтанцювали декілька українських танцік.

Численна публіка, яка виповнила залю Українського Народного Дому, рясними оплесками вітала окремі точки програми.

Свято пройшло з великим моральним і матеріяльним успіхом.

Т. Г.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" ТА ІІ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВП. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо в поданому висоту одержаної суми:

СПИСОК Ч. 20.

М. Посіко, Рочестер	$8.00	І. Драґон, Бруклин	1.00
М. Гриндз, Річмонд	8.00	В. Колданський, Рочестер	1.00
М. Балабан, Густон	8.00	П. Дубовський, Бруклин	1.00
С. Лабенський, Ню Йорк	6.00	А Медвідь, Гранд Рапідс	1.00
Л. Тягнибік, Шикаґо	5.00	М. Дідик, Олд Фордж	1.00
Д-р Р. Кравчук, Ірвінґтон	3.00	Т. Гавриш, Перт Амбой	1.00
І. Іщенко, Вашинґтон	3.00	Т. Варняк, Гемпстед	1.00
О. Тимечко, Клівленд	3.00	Г. Мазурик, Бронкс	1.00
о. О. Мицик, Честер	3.00	Є. Вербицький, Вуд Дейл	1.00
І. Андрусяк, Рідінґ	3.00	В. Базюк, Форт Вашинґтон	1.00
П. Рижевський, Шикаґо	3.00	С. Ґріца, Джерзі Сити	1.00
О. Шаповал, Айбах	3.00	О. Козар, Трентон	1.00
М. Тарнавський, Бофало	3.00	М. Калинич, Виядот	1.00
Є. Гладиш, Дітройт	3 00	Б. Сперкач, Маямі	1.00
І. Івасюк, Гацель Парк	3.00	Є. Коссак, Клівленд	1.00
Й. Ференц, Ню Йорк	3.00	В. Масленчук, Шикаґо	1.00
Р. Рав, Воссаїк	3.00	А. Білоус, Дітройт	1.00
П. Лодин, Янґстави	3.00	А. Сороковський, Л. Ґатос	1.00
П Левенець, Форест Гілс	3.00	О. Гуряк, Честер	1.00
І. Бурий, Конегогокен	3.00	М. Стращук, Шикаґо	1.00
К. Бохенко, Мек Кіспорт	3.00	Т. Федишин, Чест. Спрінґс	1.00
Я. Яримович, Вілмінґтон	3.00	І. Пірко, Шикаґо	1.00
М. Зарубайко, Балтімор,	3.00	Ю. Куц, Шикаґо	1.00
Р. Лаврів, Шикаґо	3.00	Н. Мазур, Йонкерс	1.00
П. Кісіль, Бруклин	3.00	М. Стефаняк, Дітройт	1.00
Я. Писарів, Норт Кіґстави	3.00	М. Пелтишин, Пассайк	1.00
В. Миколинський	3.00	Ю. Янів, Севен Гіллс	1.00
Ф. Гавришків, Шикаґо	3.00	В. Бетрух, Даймонд	1.00
Б. Дурбак, Шикаґо	3.00	Л. Романюк Кресцент Сити	1.00
О. Коцюба, Ню Йорк	3.00	М. Врилинський, Виядот	1.00
О. Одарченко, Ню Йорк	3.00	І. Хамуляк, Олд Брідж	1.00
М. Кондратюк, Трентон	3.00	М. Крижанівська, Рочестер	1.00
Л. Терлецька-Вуррове Ню Гейвен	2.00	Й. Худоба, Ню Йорк	1.00
Г. Перець, Шикаґо	2.00	Д. Воловодюк	1.00
Л. Боднар, Парк Рідж	2.00	А. Реміновський, Вест Орендж	1.00
Д. Чирко, Бруклин	2.00	М. Турчин, Вілкс Бар	1.00
С. Н. Ню Йорк	2.00	В. Кричка, Ціціро	1.00
Д. Максимів, Рочестер	2.00	В. Форостина, Бруклин	1.00
П. Протасевич, Віліямставн	2.00	І. Ярмола, Такома Парк	1.00
К. Липка, Вунсокет	2.00	Р. Патековський Лонг Айленд	1.00
І. Вандура, Бруклин	2.00	Л. Ярош, Іст Мідов	1.00
Є. Мацілинський, Дітройт	2.00	О. Урбанський, Парма	1.00
О. Безкоровайний, Еленвіл	2.00	М. Нечепоренко, Джеферзон	1.00
М. Савка, Дірборн	2.00	І. Деревляний, Вайтстон	1.00
В. Гілевич, Нюарк	2.00	І. Говенчук, Поніяк	0.50
С. Коготайло, Бофало	1.00		

Свячене в північному Бруклині, Н. Й.

23-го травня Союз Українок в північній частині Брукляна влаштував для своїх членок та запрошених гостей Свячене, яке відбулося у великій залі Українського Національного Дому при Ґренд вулиці.

О. Йосиф Рейнарович поблагословив божі дари та побажав всім радісно провести це українське родинне свято в спільній громаді.

Після обіду о. Й. Рейнарович говорив про значення спільного Свяченого, яке повинно всіх об'єднати у спільних змаганнях для скріплення організованого життя в українській громаді. Промовляли ще: голова Народного Дому пан Кінь, пані Н. Чапленко — голова Окружної Ради Союзу Українок, інж. Кояк від філії УККА, фін. секр. Нар. Дому п. Дубовецький , п. В. Гомзин від Відділу ООЧСУ.

В мистецькій програмі виступали оп. співак Л. Рейнарович (баритон) і пані М. Стефанишин, які виконали соля та дуети при акомпаніяменті п. Т. Левицького. Катруся і Павлуся Бохонко розвеселили танками присутніх.

Пані Катерина Баран, голова Відділу СУА подякувала всім виконавцям та учасникам Свяченого. Публіка оплесками дякувала виконавцям за гарне виконання програми.

Л. Р.

● На голову західньо-німецької організації Штойбена - Шурца, яка насправді є товариством, що сприяє німецько-американській приязні, обрано великого промисловця д-ра Ернеста Моммзена, внука найбільшого в новітніх часах німецького історика.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що дня 21-го травня 1965 року відійшов у Вічність в селі Угерсько, пов. Стрий, Україна наш Найдорожчий
МУЖ, ТАТО І ДІДУСЬ
бл. п. ВАСИЛЬ СТАСУЛА
учасник Визвольних Змагань, хорунжий Українських Січових Стрільців, проживши 67 років.
Похорон відбувся 23-го травня 1965 року.
В глибокому смутку:
в Україні —
дружина — ЕВФРОЗИНА
доньки — ОЛЬГА І СТЕФАНІЯ з Родиною
син — ЯРОСЛАВ з Родиною в Шикаго

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ „САМОПОМІЧ" І ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА в НЮАРКУ, Н. Дж.
у глибокому смутку повідомляє своє Членство і Громадянство про смерть Члена
бл. п. Ярослави з Парубчаків ТИМКЕВИЧ
що наступила в дні 23-го травня 1965 року.
Опечаленій ВП. Родині, висловлюємо найглибше співчуття.
ВИДІЛ Т-ВА „САМОПОМІЧ"
І ДИРЕКЦІЯ КРЕДИТІВКИ
в Нюарку, Н. Дж.

Ділимося сумною вісткою зРіднею і Знайомими, що на Рідних Землях в Перемишлі, дня 5-го травня 1965 р. відійшла у Вічність наша Найдорожча
МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ І ТЕТА
МАРІЯ з НІМЦЕВИХ МАНУЛЯК
вдова по гімназійному професорі
В глибокому смутку:
ЛІДІЯ — донька, з мужем інж. ІВАНОМ ЛУЧИШИНОМ
СОФІЯ — донька, з мужем МИКОЛОЮ ПРАСЦЬКИМ
АНАТОЛЬ ПРАСЦЬКИЙ — внук, з дружиною
ОЛЕГ І ЛЮСЯ — правнуки
Родина — НІМЦЕВИХ І МАРТИЧАКІВ

ПОДОРОЖ ДО ТРЬОХ МАТЕРІВ

(А. Кущак. В обіймах мате-рів)

Ще в квітні 1960 року о. А. Кущак з Гіксвілю, біля Ню Йорку, розпочав свою довгу подорож, про яку він, живучи в вирі американського життя, уже 32 роки мріяв, очікуючи відповідної нагоди, щоб відвідати стареньку 83-літню матір рідну Україну і Святу Землю, де звершилась велика місія Спасителя. Ця подорож тривала майже 4 місяці і дала йому багатющий матеріял, який він опрацював у формі спогадів і видав окремою книжкою під назвою „В обіймах матерів". Заголовок має символічне значення. Цими матерями є: його рідна мати, яку він відвідав після довгих літ розлуки; мати-Україна, за яку він боровся за молодих років свого життя; мати-Свята Земля, де народився і прийняв смерть на хресті Ісус Христос.

Такий сенс книжки, яку написав о. А. Кущак під свіжим враженням від цієї „триєдиної подорожі", за влучним висловом автора передмови протопресвітера І. Губаржевського. Книжка має 138 ілюстрацій і читається з захопленням. Вона надзвичайно цікава тим, що в ній переплітаються події і живі люди, що беруть участь у цих подіях. Автор нічого не обминув на шляху своєї подорожі, описуючи ті місця, де він спинявся.

За час своєї подорожі о. А. Кущак найдовше пробув у своєму рідному селі Лежахові, у своєї матері та рідні. Це була перша мати, що прийняла його в свої обійми. Він не попередив з певних міркувань про свій приїзд, і „моя поява в рідній хаті, — пише він, — була великою несподіванкою для мами й сестер". Пригадались авторові давні часи його квітучої батьківщини і пізніші часи, про які розповіли йому, часи руїн, що їх спричинили польські „банди", понищивши цілі села з людьми разом. Аж болісно стає, коли читаєш імена десятків знайомих йому людей, які „були замордовані поляками". Автор згадує й про інші місцевості, як Перемишль (де в гімназії вчився о. А. Кущак), Пискоровичі (село, де населення близько 1300 душ згинуло від кулеметного вогню польської „акції") та ін.

Швидко промайнули дні в рідному селі. Настав час прощання з матір'ю та рідним селом і від'їзду до Львова, а далі до Києва.

Майже все село зійшлось, щоб попрощатись з своїм земляком. Але найтрагічніша картина була — прощання з матір'ю. „Стояла бідненька, і, коли я підійшов, щоб подякувати їй за гостину, вона з усмішкою сказала: Дякую тобі, що не забув і приїхав мене відіті, жись послухав мене, нех мої мулітви відуть тебе по дорогах, якими будеш їхав, а мілостивий Господь нех заведе тібе щасліво до порогів твого дому", і в обіймах моїх припечатала свої бажання материнським незрадливим поцілунком".

У Києві о. А. Кущак відвідав Києво-Печерську Лавру, Св. Софію, Володимир. Собор, Аскольдову могилу, Андріївський собор, Шевченківський парк, Ботанічний сад. Він згадує про свої враження від того, що він бачив у Києві, описуючи такими мальовничими фарбами, яким є красунь-Київ. Хто жив колись у Києві, на того книжка о. А. Кущака справляє незабутнє враження: перед ним стає той самий пам'ятник св. Володимира, Володимирська гірка, пам'ятник Шевченка у Парку його ж імени та ін. Рідна земля-Україна, її столиця Київ — це та друга мати, в обіймах якої він був, захоплюючись її чудовою природою, пам'ятками старовини, чудовою піснею про „Рушничок", що її він чув у Шевченківськім парку і мелодійно лунала з гучномовця:

Рідна мати моя, ти ночей не доспала
І водила мене у поля край села
І в дорогу далеку ти мене на зорі провожала,
І рушник вишиваний на щастя дала.

Від цієї пісні він не міг стримати сліз і кілька разів згадує про неї вже в дальшій подорожі.

З Києва о. А. Кущак почав уже третій етап своєї подорожі — до матері-Святої Землі. Він від'їхав через Одесу до Царгороду, де в окремій дільниці міста Фанару насамперед відвідав Вселенського Патріярха Атенагораса. Патріярх зустрів його особливо сердечно, бо знає його з 1931 року, як він висвячував о. А. Кущака на священика, бувши тоді Патріяршим Екзархом у ЗДА.

З Царгороду о. Кущак разом з своїми супутниками виїхав до Салонік, грецького міста, що приваблювало паломників своїми святинями. А звідти — до Афону, на Чернечу гору, що славиться своїми монастирями ще з 961 року. Автор докладно описує життя в цих монастирях, вказавши на „перші ознаки життя наших земляків на Афоні, ознаки, позначені X і XI століттями", тобто часами св. Володимира і Ярослава Мудрого. Згадує також і українців, що перебували на Афоні, як: Антоній Печерський (що згодом заснував Києво-Печерську Лавру), Паїсій Величківський (родом з Полтави), Іван Вишенський (родом з Судової Вишні в Галичині) та ін. По дорозі відвідав ще ряд міст, а звідти прибув до Єрусалиму, центру Святої Землі.

Усвоїх спогадах о. А. Кущак з почуттям згадує цей момент: „Якесь надзвичайне почуття охопило мене, коли я переїжджав через річку, у воді якої охрестився Той, в ім'я Якого хрестять усіх християн і місцям земного перебування якого їду я з далекої Америки поклонитися". На Гробі Господньому він прочитав молитву за спокій душі гетьмана Івана Мазепи і відвідав усі інші Святі Місця, докладно описавши їх, з переживанням радости, що тепер йому доводиться йти стопами Христа, який приніс тут викупну жертву за гріхи людей.

Нарешті настав час повороту додому. Маршрут проходив через Італію, Швайцарію, Бельгію і Англію. Прибувши до Лондону, о. А. Кущак насамперед відвідав свого старого приятеля молодих років протопресвітера І. Губаржевського, що був тоді адміністратором Української Православної Церкви в Англії. Він пригадує часи першої зустрічі з родиною Губаржевських в с. Паланці, Вінницької области, в 1920 році, в часи визвольних змагань, в яких брав участь і о. А. Кущак, знаходячи в родині Губаржевських (о. Володимир був священиком) щирість і захист в небезпечні хвилини. Тепер, через 41 рік, сталася друга зустріч, радісна й зворушлива.

Пробувши кілька днів у Лондоні, о. А. Кущак став готуватись до виїзду на пароплаві на свою нову батьківщину, „в улюблену країну волі, добра і життєвих вигод".

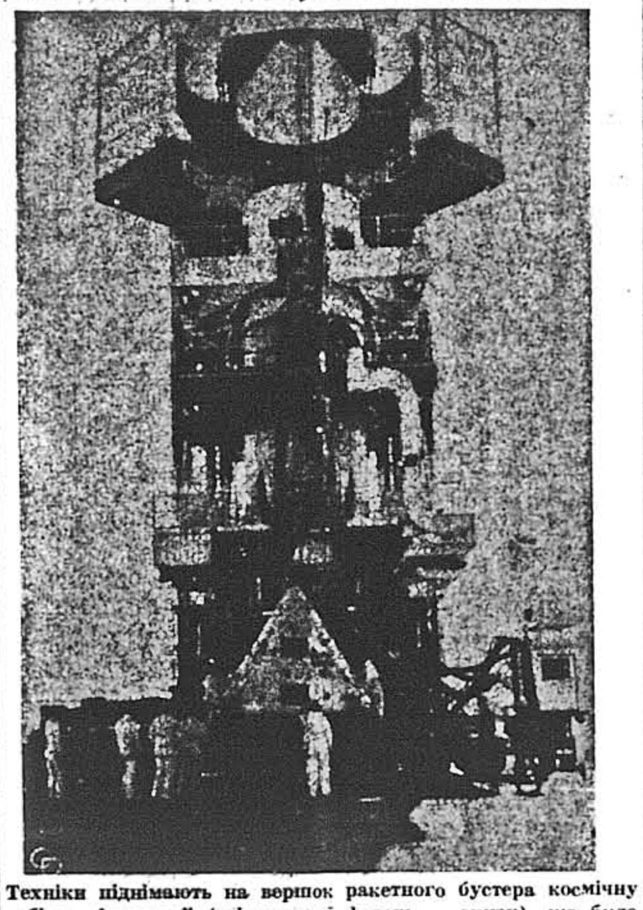
Прибувши до Нюйоркського порту, він був зустрінутий тими ж самими друзями, що проводжали його. Він подякував Богові, що благословив його наміри їх здійсненням у подорожі, про яку він так довго мріяв.

Оригінальне видання книжки о. А. Кущака одночасно двома мовами — ліва сторінка українською мовою, а права — англійською — робить її приступною для читання значно ширших мас, і не тільки українського читача, але й англомовного. А самий зміст книжки такий цікавий, насичений фактами життя, що, читаючи, не можна відірватись. Особливо докладно описана Свята Земля, яка притягала найбільшу увагу автора. Свої спостереження автор намагався зв'язати з біблійною історією тих місць, де він був. А він був усюди, де тільки ступала нога Господня. І все це подано в такій прекрасній літературній формі, що коли читаєш, то переносишся в той світ і разом з автором переживаєш щасливі хвилини його подорожі до трьох матерів. Тому книжку можна рекомендувати для читання не тільки старшим, але й молоді, яка матиме в ній надзвичайно цінний матеріял у вивченні основ релігії та старозавітної і новозавітної історії.

Велика доля заслуг цього видання належить мовному редакторові протопресвітерові І. Губаржевському, що разом з її автором подбав про чистоту й правильність української літературної мови, яка є великою прикрасою цієї прегарної книжки.

П. Ковалів

НОВА СПРОБА В ГОТУВАННІ ЛЕТУ НА МІСЯЦЬ

Техніки піднімають на вершок ракетного бустера космічну кабіну „Аполльо" (стіжкуватої форми — внизу), що була випущена 19-го травня ц. р. для випробування, чи астронавванні ракети під час випускання її на Місяць. Відбулася ця ванні ракети під час випускання її на Місяць. Відбудеться ця спроба на ракетній базі у Вайт Сендс, Ню Мехіко.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

НОВИЙ РУБЛЬ І НЕРОБОЧИЙ ДЕНЬ

У Совєтському Союзі випустили в обіг монету в один рубль „на відзначення 20-річчя перемоги над фашистською Німеччиною". День 9 травня — кінцевий день війни — Верховний Совєт постановив надалі вважати за неробітний день.

КОРОТКИЙ ВІК

Кореспондент часопису „Рабочая Газета" з 5 травня ц. р. Н. Якименко подає слова одного робітника заводу „Серп і Молот": „...двигун наш відомий у всьому світі. Гарний, кажуть, 75 сил. Та ось вік у нього коротший, ніж у закордонного... Треба поставити його до рівня світових стандартів".

ПІДРУЧНІ ПАРТІЇ

В Україні тепер видається 14 республіканських газет, 33 обласних, 7 міжобласних комсомольських, 27 міських, 46 міськрайонових, 348 районових, 450 багатотиражок фабрично-заводських, будівельних, інститутських, близько 2 тисячі багатотиражових колгоспних та радгоспних газет. Разом тираж їх становить близько 12 мільйонів примірників.

Велику частину їх видається російською мовою, але „Молодь України" з 5 травня про це не пише.

„ХЛОПЦЯМ СПУСКУ НЕ ДАЄ"

„Поряд стояв шофер з безнадійно сумним виразом на обличчі.

— У поле?

— В багно, скажи краще! — відгризнувся водій."

Так описує кореспондент Є. Дубовик у „Молоді України" з 5 травня ц. р., як „освоюють" рижову цілину в Скадівському районі на Херсонщині.

„Стоячи по коліна в багні, хлопці заходилися черпати воду... Лебедєв (тобто бригадир) сам працював, аж піт очі заливав, але й хлопцям спуску не давав.

Увечері до Лебедєва підійшло двоє.

— Знаєш, начальнику, у нас слабке здоров'я, — блиснув золотим зубом один і показав на брудні чоботи. — Нам би іншу роботу"...

Звичайно, начальник іншої роботи не дав. А вночі, пише кореспондент, золотозубий втік...

ДЕШЕВА РИБКА — ПОГАНА ЮШКА

— Ану, я подивлюся, як ти розмітив деталь? Знову помилка! Знову халтуру гониш.

Ні для кого не таємниця, — пише 5 травня ц. р. в часописі „Рабочая Газета" робітник Київської експериментальної фабрики сільського машинобудування А. Рябенький, — що єдиним показником виконання пляну у нас — це кількість продукції: скільки то деталів, машин, та ще вчасно зроби... А як ця машина працюватиме поза стінами фабрики — мало кого цікавить. От і виходить: дешева рибка — погана юшка.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Як виховувати молодь?

Відвідуючи парафію на вулиці Брум в Ню Йорку, я зацікавився її життям, де зауважив слідуюче.

Це парафія УАПЦ 359 Брум Стріт, де є настоятелем протопресвітер о. Юрій Сікорський, а головою парафіяльної ради інж. Д. Олійник. Це є зразкова Церква на мою думку.

Церковний уряд вибирають члени парафії. Цей уряд поставив на правдивий шлях всі основи церковно-релігійного життя.

Тут регулярно працює суботня школа, в якій навчається 50 учнів української мови, історії України, релігії і взагалі виховується в українських традиціях.

Кожної неділі і у великі свята в храмі на Богослуженні нарівні з дорослими повно дітей і молоді.

До 15-ти осіб дітей співає на хорах, молодь в цій церкві активізується, має свою домівку при церковному приміщенні.

Щороку для дітей влаштовується ялинка, з цікавими інсценізаціями та забавами, з Шевченківські дні обов'язкова щорічна імпреза, молодь відзначає День Матері і Батька та інші дні.

Ця церква може служити прикладом для всіх інших парафій у ЗДА.

Церква дає духовне виховання людині, а особливо молоді, яка придивляється і бере приклади від старшого покоління. Для молоді потрібно любови, правди, а це їй може дати лише Свята Христова Церква і її наука, бо де є пошанування закону і правди, там є і віра в Бога.

А. Данченко

ТАРЗАН, ч. 5440. Тарзан охороняє Дона!

— Я переконаний в тому, що потребуєте опіки, — казав правду Тарзан. — Я вернуся з вами до табору.

— Але, можливо, що Клайд буде щось підозрівати, коли побачить мене з чужинцем, — сказав Дон.

Мавполюд усміхнувся. — Чому? Чи ж ми всі не зацікавлені історією про хлопця від павіянів? Ходім!